

Vinden, binden en boeien.

Afspraken over het delen van verantwoordelijkheden voor ziektevervanging, het lerarentekort en begeleiding in de inductiefase binnen het Partnerschap.

1. Inleiding

Het lerarentekort staat dit jaar overal op de agenda en er wordt op allerlei manieren gezocht naar creatieve oplossingen voor zowel vervangingen als het invullen van reguliere vacatures. Deze notitie verkent inleidend een aantal actuele ontwikkelingen op dit gebied en beschrijft vervolgens gezamenlijke afspraken in het Partnerschap waarmee we verantwoordelijkheid nemen voor een vraagstuk in de regio en voor de studievoortgang van onze studenten.

2. Ontwikkelingen en overwegingen

Allereerst is het belangrijk om onderscheid te maken tussen een aantal ontwikkelingen:

- In de wintermaanden is er een tekort aan invalkrachten. Het gaat hier vrijwel altijd om kortdurende vervanging (enkele dagen/weken).
- Cijfers van het arbeidsmarktplatform¹ laten zien dat het aantal studenten dat momenteel in de regio wordt opgeleid tot leraar basisonderwijs onvoldoende is om de vacatures in de komende jaren in te vullen.
- Vierdejaars studenten krijgen soms al een baan aangeboden voordat zij helemaal afgestudeerd zijn². Wanneer zij zo'n baan aannemen, levert dat vaak studieovertraging op.
- Studenten worden, wanneer de nood hoog is, regelmatig gevraagd om in te vallen. Hierover zijn echter geen afspraken gemaakt en zij krijgen hier (meestal) niet voor betaald.

Tijdens een overleg rond dit thema zijn de volgende overwegingen aan de orde geweest:

- Inzet van derde- en vierdejaars studenten bij kortdurende vervangingen i.g.v. ziekte (met name gedurende de wintermaanden) zou zeer welkom zijn en kan in sommige gevallen voorkomen dat klassen naar huis gestuurd moeten worden.
- Het is een uitdaging om goede mensen te krijgen voor de huidige vacatures.

¹ Prognoses (4-01-18):

https://www.arbeidsmarktplatformpo.nl/fileadmin/user_upload/De_arbeidsmarkt_voor_leraren_po_2018-

² Richtlijn ministerie: Leraren in opleiding mogen zelfstandig lesgeven wanneer ze 180 studiepunten hebben behaald of dat binnen vier weken zullen behalen. Er zijn initiatieven om dat te versoepelen naar 166/170 EC en acht weken.

- Door de gelden die binnenkomen om de werkdruk te verlichten, wordt het tekort alleen maar groter, o.a. doordat er meer/sneller vacatures zijn en er minder mensen (al dan niet gedwongen) in de invalpool terecht komen.
- Het kortdurende verzuim is moeilijker op te vangen dan het langdurende, dat zie je aankomen waardoor vervanging beter te organiseren is.
- Invalpools op bestuursniveau worden op verschillende plekken vervangen door andere oplossingen, bijvoorbeeld een factor boventallige formatie per school.
- Er gaan de komende jaren veel leerkrachten en directeuren met pensioen. Nog zonder degenen meegerekend die ergens anders een baan vinden, komen er op korte termijn al veel leerkracht- en directievacatures.
- Het is landelijk een duidelijke tendens dat aan het werk gaan een groot risico op studievertraging oplevert. Hoe kunnen we voor elkaar krijgen dat (de kans op) werken er voor zorgt dat ze juist sneller afstuderen? Hoe kunnen we de scholen waar ze werken medeverantwoordelijk maken voor het afstuderen van de student?
- Studenten hebben bijbanen, willen bijverdienen. Het zou mooi zijn als ze dit kunnen doen binnen het vak waarvoor ze leren. Dat gebeurt in andere opleidingen/beroepsgroepen ook.
- Ook nu al stellen studenten vragen als: Mag ik al aan het werk? Mag ik switchen naar de deeltijdopleiding om aan het werk te gaan? Ze komen met creatieve oplossingen om aan de vraag van de scholen te voldoen.
- Wanneer we studenten de mogelijkheid zouden geven om, op welk moment of in welke constructie dan ook, aan het werk te gaan, dan is intensieve begeleiding noodzakelijk, zowel op de school als vanuit de opleiding. Het zou mooi zijn wanneer de begeleiding in de inductiefase hier naadloos op aansluit.
- Wanneer we studenten de mogelijkheid geven om in te vallen, dan moet de veiligheid gewaarborgd zijn. Het moet een weloverwogen keuze zijn in welke groep de student invalt, bij voorkeur is dit een groep die hij/zij kent.
- In hoeverre is het een mogelijkheid om studenten in het vierde jaar te laten kiezen voor een voltijd of deeltijd opleiding in het laatste jaar? Wanneer zij zouden kiezen voor deeltijd + werken moet daar natuurlijk een intensief begeleidingstraject op de opleidingsschool bij horen.
- Het moet steeds gaan om de optimale ontwikkeling van de student, het leren moet centraal staan, met kwalitatief goede begeleiding. Slechte ervaringen zorgen alleen maar voor grotere uitval.

3. Voorstel voor beleid ten aanzien van het betaald inzetten van studenten

Uitgangspunt is onze missie: Het Partnerschap Opleiden in School Oost-Gelderland wil vanuit synergetische samenwerking kwalitatief hoogwaardig werkplekleren organiseren dat optimaal bijdraagt aan de opleiding van studenten tot competente, creatieve en 'eigenwijze' leerkrachten, verbonden is met het leren van alle professionals in de school en een impuls geeft aan de ontwikkeling en innovatie van het onderwijs in de regio.

Rekening houdend met dit uitgangspunt kunnen incidenteel en onder bepaalde voorwaarden studenten gevraagd worden om in te vallen of ingezet te worden als betaalde parttime groepsleerkracht. We maken daarbij het volgende onderscheid: Invallen = het opvangen van een klas voor een korte periode, bijvoorbeeld in geval van ziekte of een studiedag.

Werken = formatieruimte innemen of langdurig invallen, bijvoorbeeld het vervangen van een zwangerschapsverlof.

Algemene voorwaarden:

- I. Wanneer een school/bestuur overweegt een student in te vragen om in te vallen of te werken, vindt bij de start van de stageperiode een gesprek plaats met de student. De student kan daarin aangeven of hij/zij al dan niet gevraagd wil worden om in te vallen/te werken en wanneer wel/niet. Dit voorkomt dat de student op het moment dat het tekort zich voordoet vanwege de urgentie geen nee meer durft te zeggen.
- II. Ook op elk later moment moet student de ruimte krijgen om nee te zeggen.
- III. Tijdens het invallen of werken blijft de competentieontwikkeling van de student centraal staan. De student leert en ontwikkelt zich en wordt net als andere studenten begeleid door een (daartoe aangewezen) mentor/verantwoordelijk, de schoolopleider en de directeur van de opleidingsschool.
- IV. Wanneer de student invalwerkzaamheden verricht op een stagedag, is de schoolopleider te allen tijde beschikbaar voor vragen en verantwoordelijk voor begeleiding van de student. Wanneer de schoolopleider niet aanwezig is, wordt duidelijk gecommuniceerd bij wie de student terecht kan voor hulp en begeleiding.
- V. Invallen of werken mag het (af)studeren niet belemmeren. Op de dagen dat de student op het opleidingsinstituut wordt verwacht, kan hij/zij niet voor de groep.
- VI. Wanneer een student invalt, doet hij/zij dit bij voorkeur in zijn/haar eigen stageklas. De groepsleerkracht gaat naar de klas waar een vervanger nodig is.
- VII. De student moet voldoende gelegenheid krijgen om aan opdrachten voor de opleiding te werken, geobserveerd te worden en feedback te ontvangen. Vuistregel is daarom dat hij/zij per maand maximaal 50% van de stagetijd invalt.
- VIII. De student die invalt of werkt doet dat alleen wat betreft lesgevende taken/gedurende schooltijden. Hij/zij heeft geen andere, bijkomende taken.
- IX. Voor het invallen/werken wordt de student betaald.
- X. De voorwaarden waaronder de student mag invallen, afspraken over begeleiding en de verantwoordelijkheden van directeur, bestuurder en student worden nauwgezet vastgelegd in een overeenkomst. Een concept-overeenkomst is opgesteld door het Partnerschap Opleiden in School.

Welke student mag invallen of werken?

Student:	Invallen:	Werken:
VR1/VA1/DR1	Niet mogelijk	Niet mogelijk
VR2/VA2/DR2	Niet mogelijk	Niet mogelijk
VR3/VA3/DR3	Mogelijk, alleen op stagedagen op de eigen opleidingsschool. Deze studenten zijn niet bevoegd en werken onder verantwoordelijkheid van een andere, aangewezen leerkracht in de school.	Niet mogelijk
VR4/VA4/DR4	Mogelijk.	Mogelijk. Als de student wordt opgenomen in de formatie tekenen de school en de student een overeenkomst waarin afspraken rond begeleiding, bevoegdheden en betaling zijn vastgelegd.
DV1/2	Er ligt een voorstel van de minister om studenten van deeltijd-verkorte opleidingen de mogelijkheid te bieden vanaf een bepaald moment, na het behalen van een aantal mijlpalen, tijdens hun opleiding te gaan werken. In de 'Handreiking Lerarentekort' staat dat begin 2019 bekend wordt om welke mijlpalen het gaat.	

4. Betaling

Voorafgaand is het goed om onderscheid te maken tussen:

- Een leerovereenkomst: De overeenkomst tussen student, opleidingsschool en opleiding zoals deze al geruime tijd bestaat.
- Een leerwerkovereenkomst: Een overeenkomst tussen student en opleidingsschool/-bestuur waarmee een student ingezet mag worden voor invallen en/of werken.

Betaling van vierdejaarsstudenten (LIO) kan lastig zijn, omdat zij een vrijwilligersvergoeding ontvangen. Daarvoor gelden de volgende richtlijnen:

Besturen hebben drie opties, waar het gaat om het inzetten van vierdejaarsstudenten voor inval/werk:

1. De LIO krijgt meteen, naast zijn leerovereenkomst, een leerwerkovereenkomst. Hij krijgt betaald voor de dagen dat hij voor de groep staat, ongeacht of dit stage of inval/vervanging is. Ook wanneer invallen niet specifiek het doel is, kan een leerwerkovereenkomst met een student gesloten worden. Door de verbintenis kan de student nog meer als aspirant werknemer meedraaien in de organisatie.
2. De LIO krijgt een leerovereenkomst + vrijwilligersvergoeding. Wanneer een bestuur/school deze student wil laten invallen, wordt de leerovereenkomst omgezet in een leerwerkovereenkomst. Na afloop van de inval-periode kan de leerwerkovereenkomst blijven bestaan, of stopgezet worden. In dit laatste geval krijgt de student na het stopzetten van de leerwerkovereenkomst weer een vrijwilligersvergoeding, de leerovereenkomst loopt door.

3. De LIO heeft een leerovereenkomst + vrijwilligersvergoeding en mag niet ingezet worden voor inval/vervanging.

De wijze waarop het bestuur de student betaalt voor de vervanging, is maatwerk, en onder andere afhankelijk van de leeftijd van de student, arbeidsverleden, et cetera.

Bijlage: Model leerwerkovereenkomst

Model leerwerkovereenkomst 3^e en 4^e jaars studenten

1. Inleiding

In hun handreiking benadrukken het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de inspectie van het Onderwijs: *“Het lerarentekort is een groot maatschappelijk probleem.”* In de notitie *“Vinden, binden, boeien”* beschrijft het Partnerschap Opleiden in School Oost-Gelderland hoe opleidingsbesturen en opleidingsinstituut de handen ineenslaan om door gezamenlijk afspraken te maken, verantwoordelijkheid te nemen voor een probleem in de regio en voor de studievoortgang van studenten. Deze model leerwerkovereenkomst is een bijlage bij de notitie en kan niet los gezien worden van de afspraken die daar in staan.

2. Welk type overeenkomst is van toepassing?

In het Partnerschap Opleiden in School Oost-Gelderland zijn twee overeenkomsten van toepassing: een leerwerkovereenkomst en een leerovereenkomst LIO.

A. Leerwerkovereenkomst

Deze overeenkomst is van toepassing wanneer:

- een opleidingsschool een student wil inzetten (inval of werk)
- de student bij de start van de stage heeft aangegeven hiervoor gevraagd te willen worden

De student wordt betaald voor zijn/haar inzet.

B. Leerovereenkomst LIO

Deze overeenkomst is van toepassing wanneer:

- een opleidingsschool een LIO-student heeft, ook wanneer deze niet ingezet wordt (inval of werk)

De student krijgt een vergoeding.

Op een LIO-student die invalt/werkt zijn beide overeenkomsten van toepassing.

A. Model Leerwerkovereenkomst

De leerwerkovereenkomst heeft betrekking op het leren en werken van derde- en vierdejaars studenten van Iselinge Hogeschool op opleidingsscholen van het Partnerschap Opleiden in School Oost-Gelderland.

Partijen

Iselinge Hogeschool, Lerarenopleiding Basisonderwijs, gevestigd te Doetinchem, vertegenwoordigd door (schoolopleider)
en opleidingsschool/bestuur
gevestigd te
en, hierna te noemen de student
overwegende dat partijen wensen samen te werken op het gebied van leren het werken,
voorts overwegende dat er een regeling getroffen dient te worden terzake het door de
student uitvoeren van leerkrachttaken in de opleidingsschool,
tenslotte overwegende dat partijen de toekomstige samenwerking op hoofdpunten
wensen vast te leggen,
komen voor de periode vantot en met
het volgende overeen:

Artikel 1. Begripsbepaling

Opleidingsschool: de school waar de student invalt of werkt, wordt vertegenwoordigd door de directeur van de opleidingsschool.

Opleidingsbestuur: bevoegd gezag, overkoepelende onderwijsorganisatie waaronder de opleidingsschool ressorteert.

Student: student in het derde of vierde jaar van de opleiding tot leraar basisonderwijs aan Iselinge Hogeschool

Schoolopleider: beoordelingsbevoegde vertegenwoordiger van de opleidingsschool/het opleidingsbestuur die de student op de opleidingsschool begeleid tijdens de inval-/werkperiode.

Verantwoordelijke: in de opleidingsschool aangewezen professional die de eindverantwoordelijkheid heeft voor de groep waarin de student invalt/werkt.

Artikel 2. Benoeming

Het bevoegd gezag van de opleidingsschool benoemt de student voor bepaalde tijd.

Artikel 3. Begeleiding

De student wordt tijdens de invallen/werken begeleid door:

- de schoolopleider
- de verantwoordelijke

Zij zorgen ervoor dat ook tijdens het werken/invallen de competentieontwikkeling van de student centraal staat en zijn eindverantwoordelijk voor de groep waarin de student werkt/invult. Zij informeren regelmatig bij de student hoe het gaat en de student kan te allen tijde bij (een van) hen terecht met vragen.

Artikel 4. Verantwoordelijkheid

De opleidingsschool is verantwoordelijk voor de groep waar de student werkt/invult, voor een goede en deugdelijke begeleiding van de student tijdens het invallen/werken en voor het naleven van de in de notitie beschreven voorwaarden en afspraken.

Artikel 5. Bewaking studievoortgang

De begeleiders van de student op de opleidingsschool (zie artikel 3) dragen samen met de student zorg voor de studievoortgang van de student. De student is voldoende in de gelegenheid om aan opdrachten voor de opleiding te werken, geobserveerd te worden en feedback te ontvangen.

Artikel 6. Betaling

Student en opleidingsschool komen overeen dat de student wordt betaald voor het invallen/werken volgens schaal .. , trede .. (cao Regulier basisonderwijs).

Artikel 7. Beëindiging

De leerwerkovereenkomst eindigt:

- a. door het verstrijken van de in de leerwerkovereenkomst genoemde tijd;
- b. bij wederzijds goedvinden;
- c. op schriftelijke aanzegging van één der partijen aan de overige partijen onder vermelding van het tijdstip van beëindiging, wanneer een der partijen zich ervan heeft overtuigd dat verplichtingen of afspraken niet nagekomen worden.
- d. indien zich zodanige omstandigheden voordoen, dat van de opleidingsschool of de student het voortduren van de leerwerkovereenkomst redelijkerwijs niet kan worden verlangd.

Voor akkoord,

Namens het bevoegd gezag van de opleidingsschool

....., bestuurder

....., directeur

....., schoolopleider

....., verantwoordelijke

Student:

.....

Plaats:

.....

Datum:

.....

B. Model Leerovereenkomst LIO

De leerovereenkomst LIO krijgen studenten wanneer zij bij het stagebureau hun groene kaart komen ophalen, het teken dat zij voldoen aan de voorwaarden om aan de LIO-stage te mogen beginnen. Deze leerovereenkomst is op verzoek in te zien bij het stagebureau.